

Oheň v Podyjí

management území s důrazem na požární rizika

Robert Stejskal, Zdeněk Mačát, Miroslav Buršík,
Správa Národního parku Podyjí

Osnova

- Historie požárů v Podýjí
- Současný stav území a přístup k požárním rizikům
- Budoucí management se zohledněním požárních rizik

Přehled požárů v přírodním prostředí v NP Podyjí

(nezahrnuty požáry v intravilánech nebo na polních pozemcích)

Rok	Počet	Plocha (ha)
2011	2	0,4
2012	2	0,6
2013	3	1,2
2014	6	1,4
2015	0	0
2016	0	0
2017	1	0,1
2018	6	0,3
2019	2	0,1
2020	0	0
2021	1	0,2
2022	2	1,95
2023	1	0
2024	4	0,3

Starší události:

1997: Popické kopečky

1998: Kraví hora, Popická kaple

Kraví hora, 1998

foto: Petr Lazárek

Popice, březen 2014

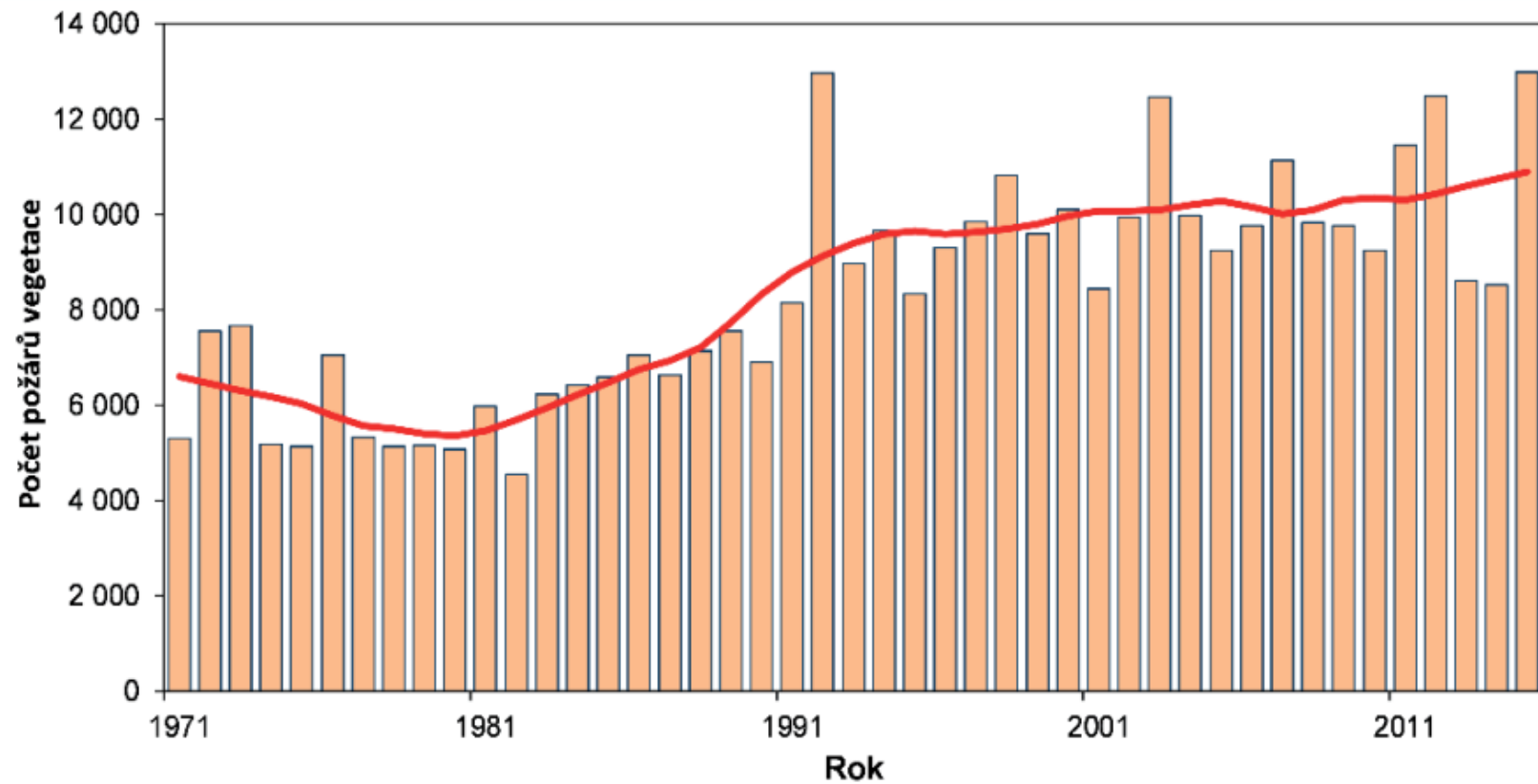
Kraví hora, srpen 2018

Současný stav území a požární riziko

- ▶ Přírodní charakter území: vysoký podíl přirozených ekosystémů (=narůstající objem mrtvého dřeva), převaha listnatých porostů
- ▶ Nízká hustota osídlení
- ▶ Časté periody suchého a horkého počasí → **rostoucí riziko požáru**

- ▶ **Přístup k požárům:** rychlá reakce – co nejrychlejší hašení
- ▶ **Preventivní opatření:** údržba lesní sítě, Karty zásahů (Pomůcka pro velitele zásahu)
- ▶ **Detekce a monitorování:** Podují součástí sítě stanic FireRisk (Hnanice, Hradiště), hlídky v rámci strážních služeb a pohybu pracovníků v terénu
- ▶ **Experimentální využití řízeného vypalování** při údržbě (nelesních) biotopů

Obr. 1. Počet požárů vegetace v České republice v období 1971–2015. Zdroj údajů Hasičský záchranný sbor ČR.

Většinou požáry velikosti hektarů až malých desítek hektarů

2 největší požáry v ČR:

České Švýcarsko 2022: >1600 ha

Bzenec 2012: 174 ha lesa

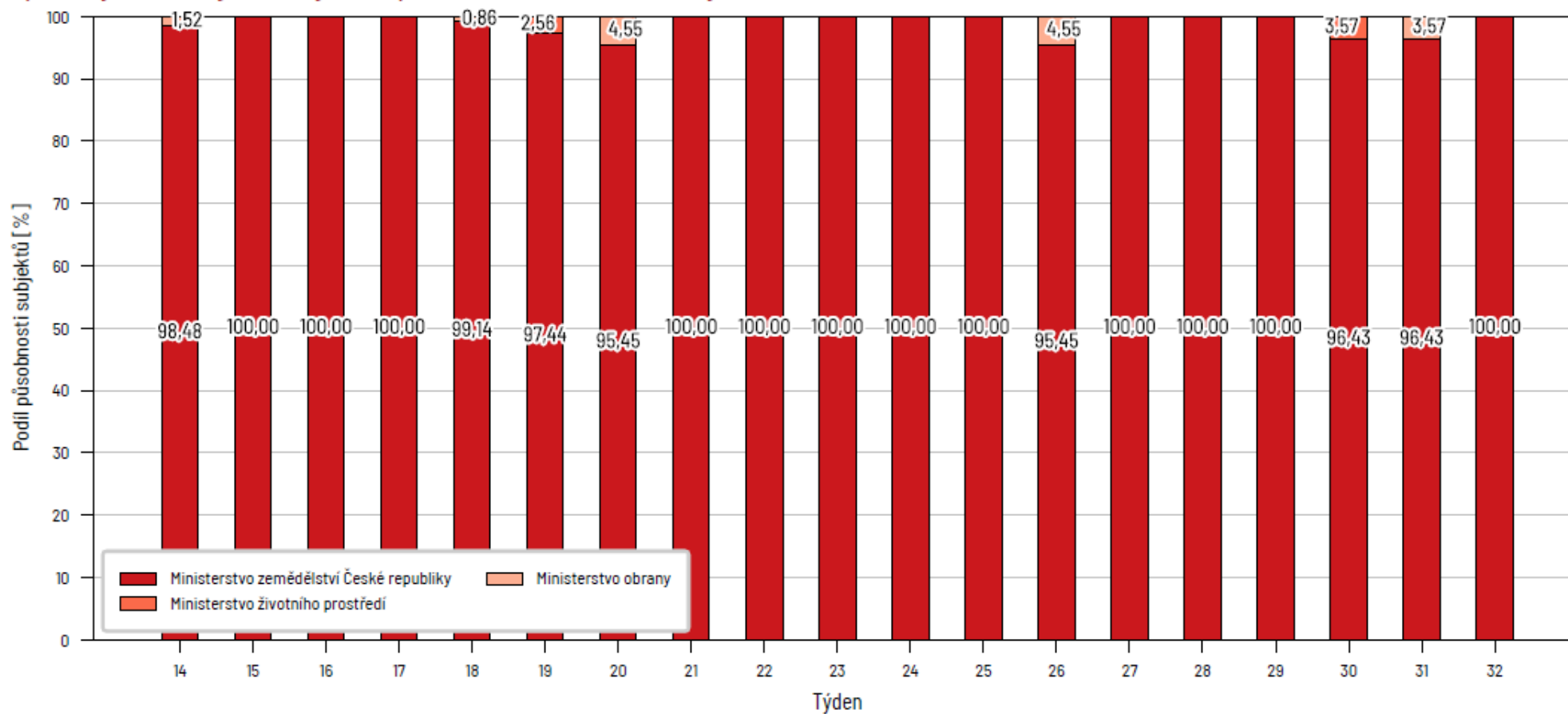
Střední Evropa:

Polsko 1992: 9 000 ha

Německo, Lüneburg 1975: 7400 ha

Slovensko, Malacky 1991: 1 170 ha

Lesní požáry dle subjektu v jehož působnosti se nacházejí k 11. 8. 2024

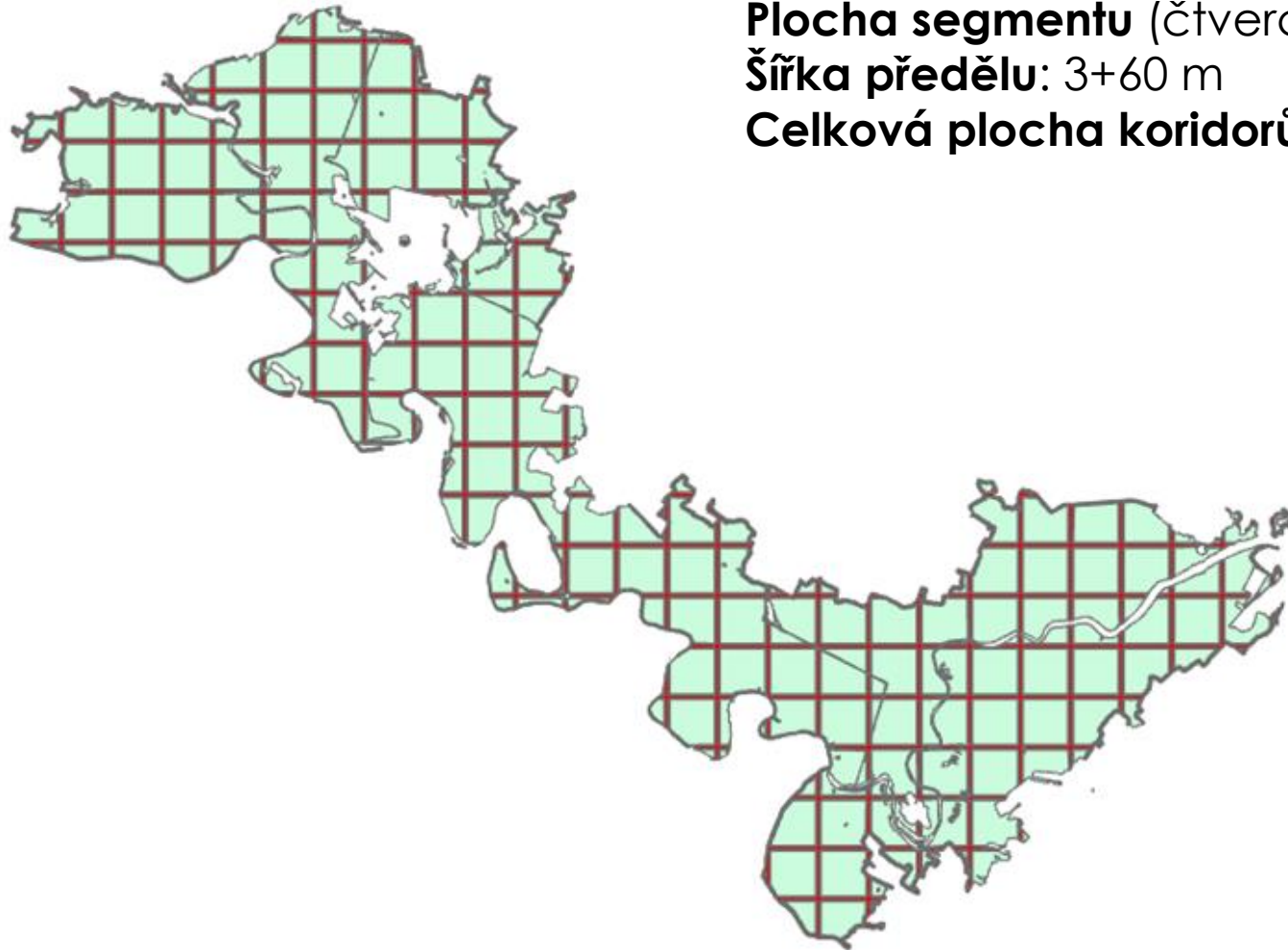

Aktuální stav legislativních procesů

- ▶ Probíhají intenzivní politická a odborná jednání mezi MŽP a MV
- ▶ Na základě rozhodnutí Bezpečnostní rady státu musí oba resorty zajistit novelizaci příslušné legislativy
- ▶ Nepřímá „malá“ novela zák. č. 133/1985 Sb. (Zákon o požární ochraně)
- ▶ **Jako problematické se jeví:**
 - ▶ „malá“ novela se týká pouze území národních parků (nesystémové opatření)
 - ▶ zavazuje Správy NP řešit protipožární problematiku i za ostatní vlastníky pozemků na území národních parků
 - ▶ technické zajištění (cestní síť, zdroje vody, protipožární předěly)
 - ▶ povinnost zřízení jednotky hasičského záchranného sboru podniku
 - ▶ nedořešená ekonomická a personální náročnost

Aktuální stav legislativních procesů

prvotní návrh protipožárních předělů

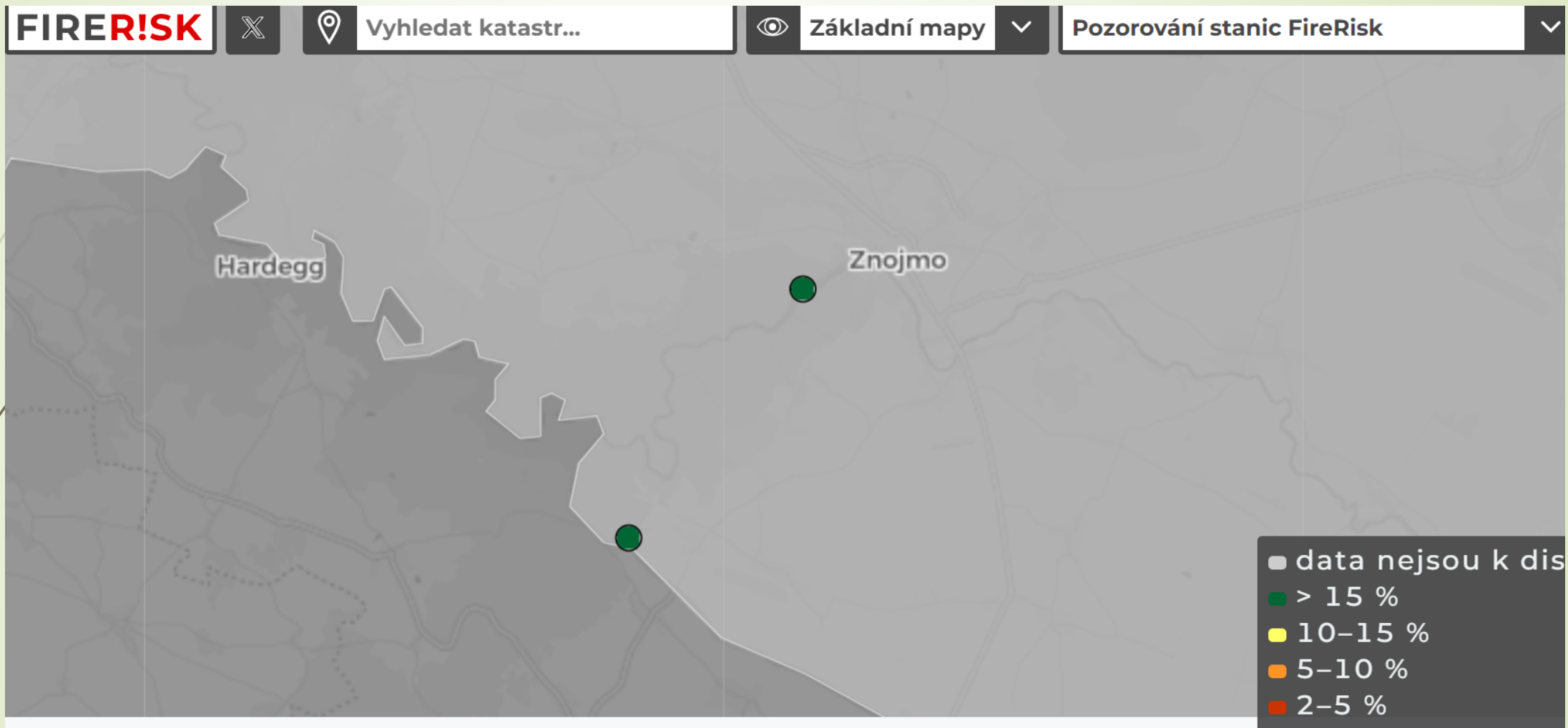

Plocha segmentu (čtverce): 50 ha

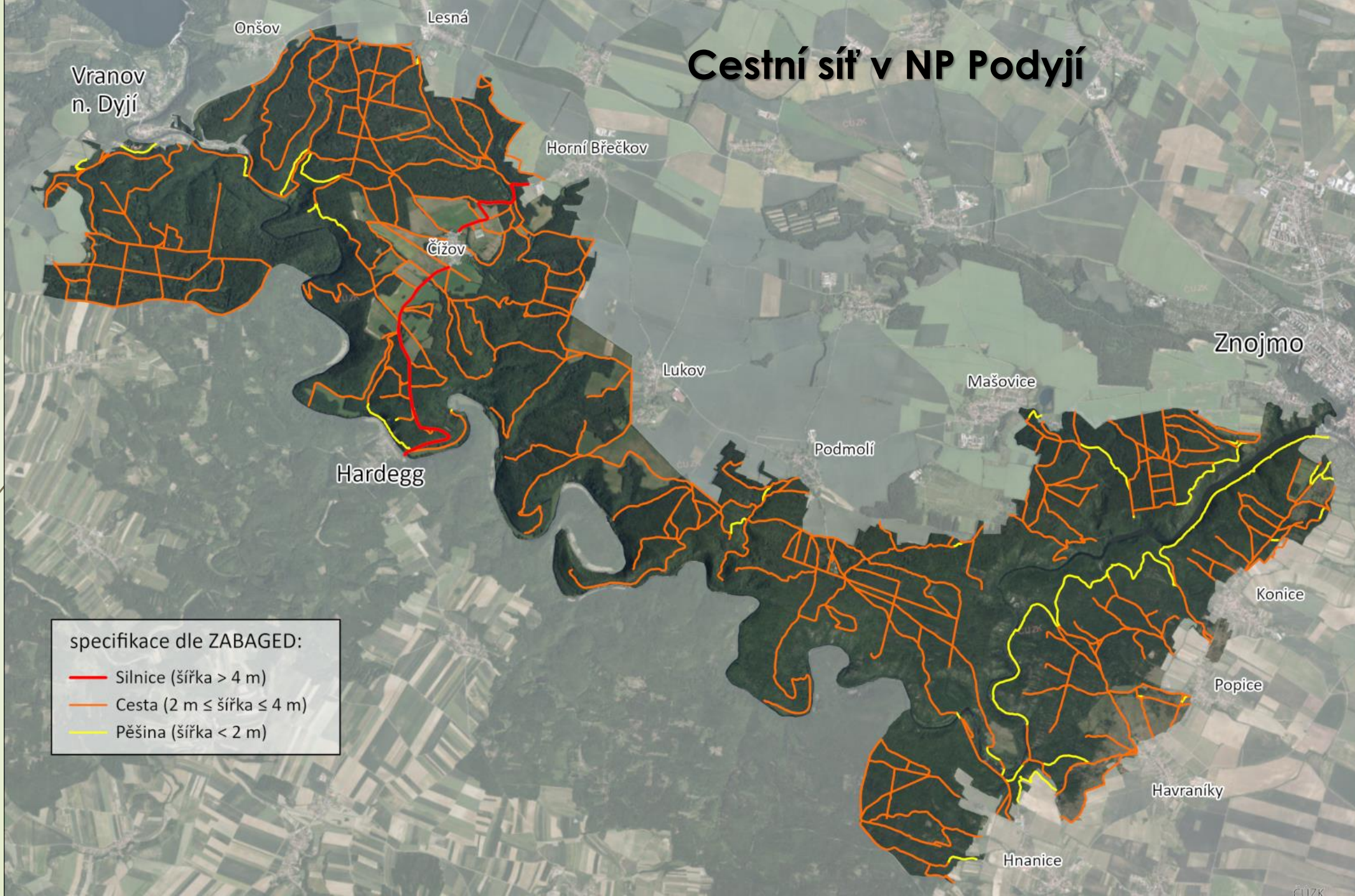
Šířka předělu: 3+60 m

Celková plocha koridorů: cca 1000 ha

Lokalizace stanic sítě FireRisk v Poddyjí

Cestní síť v NP Podyjí

Lesní cesta s rozšířeným okrajem/točnou

Hašení požárů v přírodním prostředí

Ing. et Ing. Jan Pecl, MBA
Ing. Roman Berčák
Ing. Jan Vaněk

Praha 2021

METODICKÉ POKYNY A DOKUMENTY

Metodiky

**samostatného oddělení bezpečnosti a krizového řízení
„Systém indikátorů rizik přírodních požárů včetně
návodu na použití integrovaného předpovědního
systému“ a „Doporučená adaptační a mitigační opatření
v rizikových oblastech výskytu přírodních požárů
s přihlédnutím k měnícímu se klimatu“**

Přírodní požáry, tj. především lesní požáry a požáry travních porostů, ploch zemědělských kultur a rašelinišť, představují stále narůstající problém. V souvislosti se změnou klimatu se předpokládá větší frekvence suchých a horkých období a je proto nutné počítat se stoupající frekvencí a závažností přírodních požárů.

Na základě Konceptce environmentální bezpečnosti 2020-2030 s výhledem do roku 2050 předkládá samostatné oddělení bezpečnosti a krizového řízení dvě metodiky, které mohou pomoci při přijímání cílených opatření pro prevenci přírodních požárů:

- „Systém indikátorů rizik přírodních požárů včetně návodu na použití integrovaného předpovědního systému“
- „Doporučená adaptační a mitigační opatření v rizikových oblastech výskytu přírodních požárů s přihlédnutím k měnícímu se klimatu“

Metodiky jsou výstupem zpracovaným v rámci řešení výzkumného projektu Programu bezpečnostního výzkumu VH20172020025 s názvem „Prognóza, indikace rizika a prevence vzniku přírodních požárů v kontextu aktuálního stavu poznání a podmínek změny klimatu“.

PhDr. Pavel Ondrášek, Ph.D.
bezpečnostní ředitel
a vedoucí samostatného oddělení
bezpečnosti
a krizového řízení

Věstník MŽP, září 2022

SYSTÉM INDIKÁTORŮ RIZIK
PŘÍRODNÍCH POŽÁRŮ
VČETNĚ NÁVODŮ NA POUŽITÍ
🔥 **INTEGROVANÉHO** 🔥
PŘEDPOVĚDNÍHO SYSTÉMU

DOPORUČENÁ ADAPTAČNÍ
A MITIGAČNÍ OPATŘENÍ
V RIZIKOVÝCH OBLASTECH
VÝSKYTU PŘÍRODNÍCH POŽÁRŮ
🔥 **S PŘIHLÉDNUTÍM** 🔥
K MĚNÍCÍMU SE KLIMATU

Management území se zohledněním požárních rizik

➤ ZHODNOCENÍ STAVU ÚZEMÍ

- Požární **historie**
- **Klimatické a meteorologické** údaje
- **Geografické a topografické informace**
- **Vegetační pokryv:** typy biotopů dle charakteru „paliva“

➤ ANALÝZA RIZIK

- **Identifikace ohrožených oblastí a hodnot:** lidé a lidská sídla, stavby, infrastruktura, biotopy, naleziště druhů...
- **Posouzení dopadu** požárů (na přírodu, turismus, místní obyvatele...)
- **Vyhodnocení pravděpodobnosti vzniku požáru**

➤ KLASIFIKACE RIZIKA

- **Rozdělení území** do kategorií dle úrovně rizika vzniku, šíření či dopadu požáru (nízké, střední, vysoké)
- **Použití mapování a modelování** pro vizualizaci rizik

Příklady hodnot

Management území se zohledněním požárních rizik - pokračování

➤ PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ

- Monitorování a hodnocení rizik
- Cílená údržba lesních porostů
- Údržba cestní sítě
- Vytváření bezpečnostních zón, ochranných pásů (v okolí ohrožených oblastí a zájmových objektů)
- Řízené vypalování: zásadní preventivní nástroj
- Vytvoření krizového plánu, plánu evakuace a záchranných operací

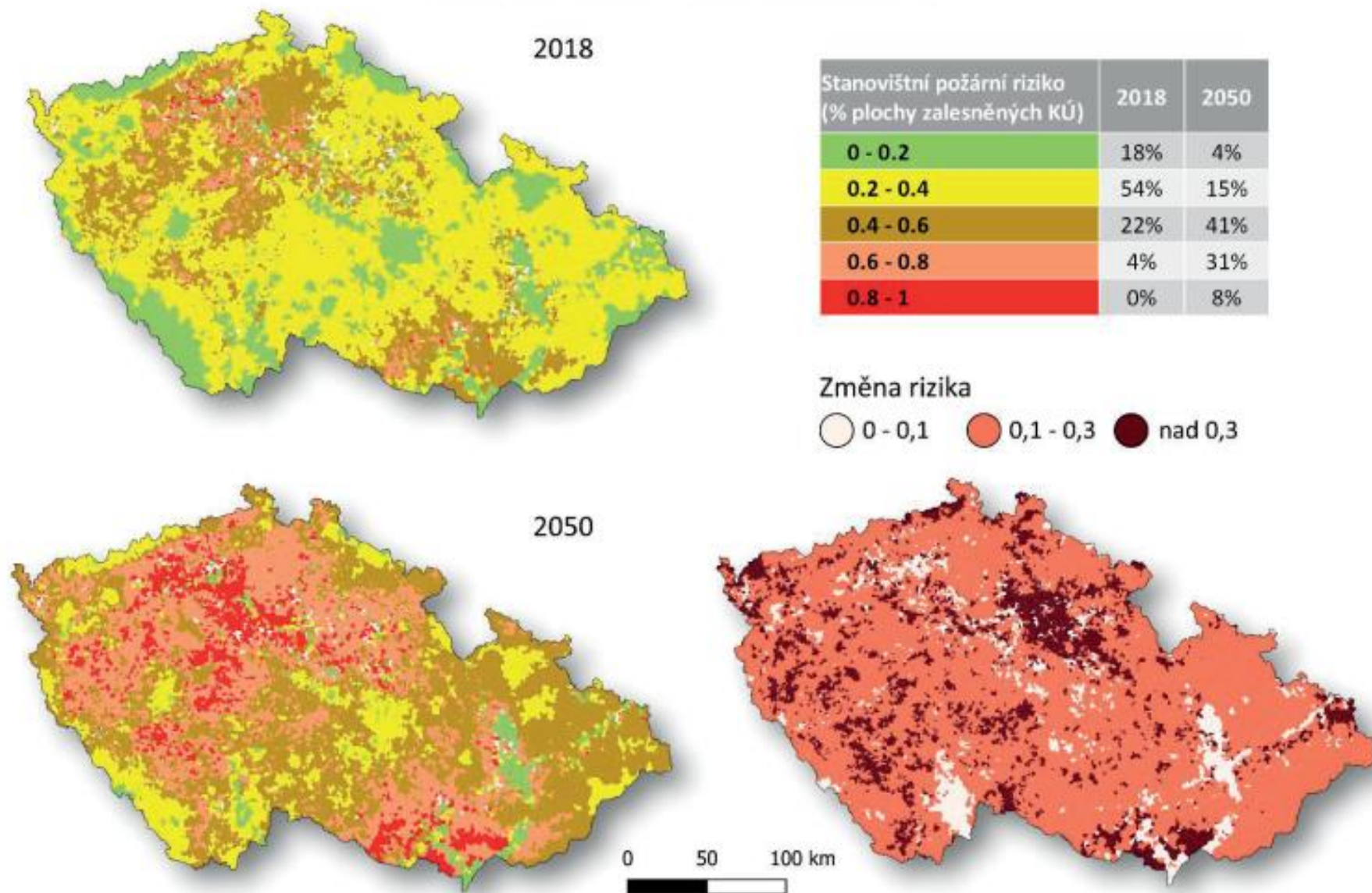

Management území se zohledněním požárních rizik - pokračování

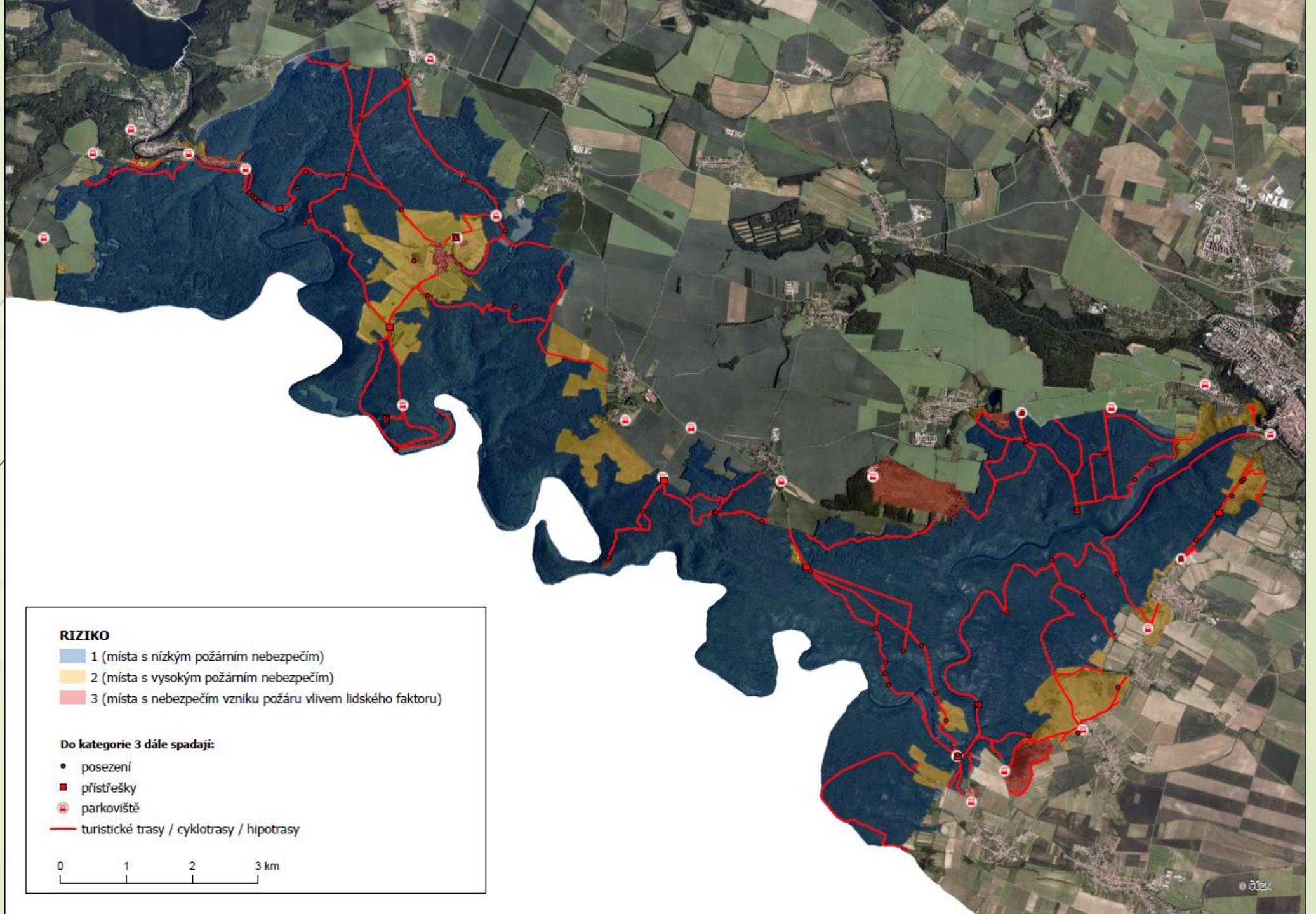
➤ VZDĚLÁVÁNÍ A OSVĚTA

- Osvěta o nebezpečích požárů a správném chování v přírodě
- Informování veřejnosti o rizicích a preventivních opatřeních
- Spolupráce s místními obyvateli na prevenci požárů a ochraně přírody
- Organizace školení a cvičení pro záchranné složky

POŽÁRNÍ RIZIKO - LESNÍ STANOVIŠTĚ

Obr. 41. Klasifikované stanovištní riziko v celoplošném zobrazení na bázi lesnické typologie a klimatických projekcí, zobrazeno průměrné riziko v prostorových jednotkách katastrálních území pro nedávný/aktuální stav (2018) a projekci k roku 2050, včetně změny rizika pro toto období (převzato z Trnka et al. 2020c).

RIZIKO

- 1 (místa s nízkým požárním nebezpečím)
- 2 (místa s vysokým požárním nebezpečím)
- 3 (místa s nebezpečím vzniku požáru vlivem lidského faktoru)

Do kategorie 3 dále spadají:

- posezení
- přístřešky
- P parkoviště
- turistické trasy / cyklotrasy / hipotrasy

Řízené vypalování – proč?

- ▶ Pravidelným vypalováním **lze udržovat prostředí ve zdravém stavu** a **podporovat biodiverzitu** (umožněno dle zákona o ochraně přírody)
- ▶ **Pomáhá odstranit přebytečnou biomasu**, která by mohla sloužit jako palivo pro požáry
- ▶ Účinná metoda pro **snížení rizika živelných požárů**
- ▶ **Zlepšení přístupu pro hasiče**: tvorba „bezpečných zón“ k usnadnění zásahu (protioheň při nepřímém zásahu)
- ▶ **Snížení intenzity požárů**: požáry mají nižší intenzitu, což usnadňuje hašení a minimalizuje škody

Je však důležité, aby řízené vypalování prováděli kvalifikovaní odborníci a aby se dodržovaly přísné bezpečnostní normy

Příklad experimentálního řízeného vypalování

...o měsíc později

Závěry

- **Narůstající riziko** vzniku živelných požárů
- **Potřeba zpracování komplexní „požárové studie“**: zhodnocení stavu území, analýza a klasifikace rizik.
- Do managementu území zakomponovat **cílená preventivní opatření**, včetně možnosti **využití řízeného vypalování**
- Rozpracovat **vzdělávací a osvětový program**